

Sats ferskt!

Regjeringens ferskfiskstrategi

FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENTET

Fiskeri- og kystdepartementet

Grubbegata 1

Postboks 8118 Dep.

NO-0032 Oslo

Tlf 22 24 90 90

Faks 22 24 95 85

postmottak@fkf.dep.no

www.regjeringen.no/fkd

L-0530 B

Offentlige institusjoner kan bestille flere eksemplarer av denne publikasjonen fra Departementenes servicesenter: publikasjonsbestilling@dss.dep.no

Foto omslag: Eksportutvalget for fisk, Alf Börjessen, Arild Juul, Per Eide. Fiskeriforskning, Frank Gregersen, Fiskeri- og kystdepartementet, Anne-Berit Herstad. Foto innhold: Eksportutvalget for fisk, Kjell Ove Storvik s. 4, Per Eide s. 6-7, 10, Line Kjelstrup s. 9, Jean Gaumy s.11, Yvonne Holth (bakgrunnsbilde), Fiskeri- og kystdepartementet, Anne-Berit Herstad s. 8

Regjeringens ferskfiskstrategi

Dagens forbrukere ønsker seg i økende grad sjømatprodukter, og er villige til å betale en høyere pris for ferske enn for frosne produkter. Dette gir muligheter for økt verdiskaping og stabile arbeidsplasser i kystdistriktene, på grunnlag av naturlige fortrinn som:

- nærhet til rike fiskefelt
- rent og kaldt hav
- nærhet til de store europeiske markedene

Markedet etterspør året rundt ferske fiskeprodukter av god kvalitet. Imidlertid gir fiskebestandenes vandringsmønster et fangstmønster med store sesongvariasjoner. Dette gjør det mer utfordrende å lykkes i ferskproduktmarkedene. I tillegg er Norge et høykostland som konkurrerer globalt i handelen med fisk og fiskeprodukter. Som følge av konkurranse fra lavkostland har prisene på frosne filetprodukter blitt redusert sammenlignet med prisene på ferske produkter.

Ved å utnytte våre fortrinn, som tilgang på ferskt råstoff og nærhet til markedene, kan vi øke verdiskapingen i kystdistrikt-

ene. Dette var bakgrunnen for at regjeringen i Soria Moria-erklæringen varslet en nasjonal ferskfiskstrategi.

Regjeringen vil legge bedre til rette for at våre naturlige fortrinn utnyttes. Vi vil oppmuntre til at den tradisjonelle fiskerier næringen og oppdrettsnæringen spiller på lag, til felles vinning.

Ferskfiskstrategien har som mål å bidra til:

- kontinuitet gjennom økt og jevnere tilførsel av råstoff gjennom hele året
- å fremme høy kvalitet på råvaren og produktene som tilbys i markedene
- økt samarbeid innenfor og mellom oppdrettsnæringen og fiskeriene

Innenfor disse rammene er det opp til næringene selv å realisere de mulighetene som ligger i krysningspunktet mellom forbrukerne som ønsker fersk kvalitetsmat fra havet, og nærhet til de rike fiskefeltene.

Kontinuitet

For å kunne utnytte vårt nasjonale fortrinn ved tilgang på ferskt råstoff, er det viktig å være i stand til å levere fisk av høy kvalitet jevnlig gjennom hele året. Kontinuerlig nærvær i markedet er viktig for å kunne høste av mulighetene som ligger i produksjon av fersk fisk. Fiskebestandenes vandringsmønster fører til at tilførselen av fersk hvitfisk er stor tidlig på året, men avtar utover høsten. Dette er en utfordring for de bedrifter i fiskeindustrien som ønsker å satse på helårige, stabile leveranser av ferske produkter. Derfor er det viktig å legge til rette for et jevnere fangstmønster eller på andre måter bedre fiskeindustriens tilgang på ferskt råstoff også i perioder hvor råstoffmangel er en flaskehals.

Stimulering av levendelagring

Levendefangst kan bidra til jevnere leveranser ved at fisken lagres levende til senere produksjon. I tillegg kan kvaliteten på råstoffet forbedres når fisken fanges og lagres levende.

Fangstbasert havbruk krever investeringer i både fartøy og merder, og det stilles krav til restitusjon og mellomlagring. Dette virker begrensende på omfanget av levendelagring av

spesielt torsk. Det er etablert et system som gir riktig kvoteavregning ved levendelagring og stengsetting.

Nye tiltak

- Det vil som en prøveordning over tre år gis kvote-stimulans til fartøy som driver levendefangst.

Økonomiske tilskudd for fisker som eier fangsten ved levendelagring:

Norges Råfisklag har en forskuddsordning som gir utbetaling av 70 % av minstepris når fangsten landes til merd. Innovasjon Norge garanterer for 50 % av beløpet.

- Regjeringen vil endre regelverket slik at fisk kan holdes i mellomlagring inntil 12 uker før fisken må slaktes eller overføres til et havbruksanlegg.
- Vi vil støtte investeringer i fartøy og infrastruktur med sikte på levendefangst.

Stimulering til økt satsning på torskeoppdrett

Det følger risiko med å være pioner på utviklingen av fangstbasert havbruk og oppdrett. Dette er forbundet med startproblemer som blant annet sykdom, rømming, utvikling av fôr, yngelproduksjon og tilvekst. Det er likevel knyttet stor optimisme til torskeoppdrett, og regjeringen ønsker å legge til rette for økt oppdrett og mer samarbeid mellom den tradisjonelle fiskerier næringen og havbruksnæringen.

Stor fagkompetanse om levendefangst og levendelagring:

Fiskeriforskning har utarbeidet en rekke rapporter på området og arbeider med ulike problemstillinger for å øke kunnskapen og kompetansen innenfor næringen.

Iverksatte tiltak

Vi bidrar med bevilgninger gjennom:

- Norges forskningsråd til strategisk utviklingsarbeid for oppdrett av torsk og fangstbasert havbruk.
- Torskeavlsprogrammet ved Fiskeriforskning i Tromsø.
- Et initiativ fra næringen om tiltak for å bedre sykdomsbekjempelsen.
- Marint verdiskapingsprogram der innsatsen for torsk i oppdrett og fangstbasert havbruk er styrket i 2007.
- Innovasjon Norge som kan yte risikolån og lån på kommersielle vilkår til ombygging av båter til levendefangst.

Endring av størrelsesbegrensningen for den store kystflåten

Fangst og behandling av fersk fisk stiller krav til fiskefartøyene. Dagens regelverk er lite egnet for å imøtekomme kravene som stilles til fangst, transport og lagring av levende fisk.

Nytt tiltak

- Dagens øvre størrelsesbegrensning i kystflåten foreslås endret fra en lengdegrense på 28 meter til en lasteromsbegrensning på 300 kubikkmeter.

Stimulering til linefiske

Fersk, linefanget fisk fra kystfiskeflåten er et ypperlig råstoff, og etterspørselen fra fiskeindustrien er stor. Linedrift er imidlertid en dyr driftsform, der kostnader til agn og egning er vesentlige. Som følge av at torskefisket er konsentrert til vinteren, har høstlinefisket blitt redusert. Ved å stimulere til mer fiske om høsten, kan leveransene av både torsk og hyse av god kvalitet jevnes ut.

Nye tiltak

- Agnkvotene vil bli økt.
- Det vil bli satt av torsk til bifangst om høsten.

Kvotebank

Ved å gi mulighet til å overføre en del av kvoten mellom kvoteårene, en såkalt kvotebank, kan leveransen av ferskt råstoff om høsten styrkes. En kvotebank vil gi større fleksibilitet, og reduserer risikoen forbundet med å utsette deler av fangsten til høsten.

Nytt tiltak

- Åpne for muligheten til å overføre en del av kvoten til en kvotebank mellom kvoteårene.
 - Kvotefleksibilitet vil på kort sikt bli innført for nordøst-arktisk sei.
 - Spørsmålet om kvotefleksibilitet for torsk og hyse vil bli tatt opp i de årlige kvoteforhandlingene med andre land, og kontrollutfordringene må avklares.

Leverings- og bearbeidingsplikten

Leveringsplikt for en del torsketrålere er et tiltak som bidrar til stabilitet og forutsigbarhet i råstofftilførselen. For å kunne planlegge produksjon og møte kravene om stabile leveranser, trenger man et tett samspill mellom flåte og landanlegg. Leverings- og bearbeidingsplikten skal gi fiskeindustrien i Nord-Norge stabil tilgang på råstoff fra disse fartøyene, uavhengig av værforhold og sesongvandringer.

Iverksatt tiltak

- For å legge til rette for stabilitet og forutsigbarhet i råstofftilførselen mellom fartøy og landanlegg har regjeringen innført krav om at fartøyeieren i samråd med bedriftene skal legge fram halvårlige planer for drift og levering.

Regjeringens arbeid for en bærekraftig forvaltning av fiskebestandene innebærer en kontinuerlig kamp mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske i Barentshavet. Innsatsen gir allerede resultater i markedet. Mengden ulovlig fanget fisk har gått ned, og som en konsekvens opplever norske eksportører større etterspørsel og høyere priser. Dette kan på sikt gi grunnlag for økt verdiskaping i den norske fiskeindustrien.

Distriktskvote

Distriktskvoten skal skape aktivitet, sysselsetting og verdiskaping i fiskeriavhengige områder gjennom jevn tilførsel av råstoff. Det er et krav at distriktskvoten skal leveres fersk, men fylkeskommunene kan gjøre unntak fra dette.

Iverksatt tiltak

- En prøveordning med levering av distriktskvoter innenfor en avsetning på 3 484 tonn torsk ble gjennomført høsten 2006.
- Prøveordningen er, med enkelte endringer, videreført i 2007.

Kvalitet

Ved landing bør all fisk være av en kvalitet som gir landsiden mulighet til fritt å velge produksjons- og bearbeidingsmåte. Det er imidlertid store forskjeller i kvaliteten på råstoffet som landes. Myndighetene er ansvarlige for at produksjon og omsetning av sjømatprodukter skjer i samsvar med krav til mattrygghet og hygiene. Det er den enkelte næringsutøver, fisker, produsent eller eksportør som har ansvaret for kvaliteten på råstoffet eller de bearbejdede produktene.

Bedre kvalitet gjennom tettere oppfølging av regelverket

Kvalitetsarbeid forutsetter langsiktighet og høy oppmerksomhet fra alle aktører. Derfor vil vi legge til rette for en felles arena, der problemstillinger som påvirker kvaliteten drøftes mellom fangstleddet, fiskeindustrien og myndighetene. Et nært samspill mellom det enkelte fiskefartøy og industrien bidrar til at kvalitetsperspektivet følges opp i alle trinn i produksjonen. Ett viktig ledd i denne verdikjeden er det som skjer på kaikanten.

Iverksatte tiltak

- Mattilsynet gjennomførte vinteren 2007 en nasjonal tilsynskampanje av sjømatbransjen. Kampanjen vil bli fulgt opp med anbefalinger.
- Omdømme- og kvalitetssikring gjennom MATS – et nytt elektronisk system for tilsyn med sjømat – er innført av Mattilsynet i 2007.

Nye tiltak

- Vi vil i 2008 gjennomføre en nasjonal tilsynskampanje ved landing av fiskeråstoff.
- Mattilsynet og Fiskeridirektoratet vil i samarbeid med salgslagene gjennomgå rutinene for tilsyn på kaikanten.
- Vi vil nedsette et Kvalitetsforum med representanter fra fiskernes og fiskeindustriens organisasjoner, handelsleddet og myndighetene.
- Vi vil innføre merkekrav til fisk som omsettes til forbruker i Norge.

Kvalitetsstandarder for ferske sjømatprodukter

Produksjon av ferskfisk og fersk filet krever råstoff av beste kvalitet. For å kunne ivareta kvaliteten på produktene er det nødvendig å ta kvalitetshensyn gjennom hele verdikjeden. Kvalitetsarbeidet må settes i system. Eksportutvalget for fisk har utformet kvalitetsstandarder med merkeordninger for en rekke arter. Målet er å kunne tilby produkter med en definert kvalitet, knyttet opp til et bestemt merke, og dermed øke mulighetene for høyere verdiskapning.

Nytt tiltak

- Vi vil prioritere arbeidet med kvalitetsstandarder for flere ferske sjømatprodukter.

Samspill, samarbeid og nettverk

Fangstbasert havbruk og oppdrett utgjør et viktig tilskudd til villfisknæringen, og kan sikre jevn råstofftilgang. Havbruksnæringen kan også bidra til både å forbedre fiskens kvalitet og sikre forutsigbare leveringstidspunkt året rundt. Her ligger det store muligheter til å kunne svare på markedets ønske om fersk fisk og ferske fileter av høy kvalitet. Likevel er det i dag lite samarbeid mellom havbruks- og villfangstnæringen.

Økt samspill mellom villfisk- og havbruksnæringen

Gjennom å utvikle og styrke samarbeidet mellom bedrifter, vil næringen bli bedre rustet til å møte kravene markedet stiller om kvalitet og leveranser gjennom hele året. I tillegg kan man utnytte ledig kapasitet i foredlingsindustri, mottaksanlegg og slakteri ved å øke tilgangen på fisk.

Iverksatte tiltak:

- Marint verdiskapingsprogram fremmer markedsorientert samarbeid og utviklingstiltak i næringen. Dette skal styrke marint næringsliv i områder med særskilte omstillingsbehov.

Nye tiltak

Vi vil revidere de fiskeripolitiske retningslinjene og gi føringer om å prioritere tilskudd og lån til prosjekter som fremmer:

- bedre samarbeid i verdikjeden generelt og i særlig grad mellom havbruks- og villfisknæringen, spesielt knyttet til tilførsel av ferskt råstoff.
- utviklingen av nye arter i havbruksnæringen.
- økt samarbeid mellom oppdrett og villfangstnæringen om felles infrastruktur som mottaksanlegg/slakterier.

Videre vil vi arbeide med å:

- utvikle flere samarbeidsprosjekter i Nord-Norge mellom villfangstnæringen og havbruksnæringen gjennom Marint verdiskapingsprogram.
- utrede hvordan et marint investeringsfond skal utformes.

Innovasjon Norge forvalter en rekke ordninger og virkemidler som er tilgjengelige for marin sektor. I 2006 bevilget Innovasjon Norge i overkant av 700 millioner til marin sektor gjennom ulike lån og tilskudd.

Samarbeidstiltak, utviklingsaktiviteter og forsøk innen fangstbasert oppdrett, som f.eks. torskenettverk, «Sats på torsk», kvalitetsstandarder og samarbeidsnettverk mot markedet kan finansieres med tilskudd. Det kan også gis lån og tilskudd til blant annet ombygging av mottak og slakterier som får råstoff fra levendelagring og fangstbasert havbruk. Disse anleggene vil også ofte ha fasiliteter for å ta vare på biprodukter for videre produksjon og verdiskaping.

En fullstendig versjon av Regjeringens ferskfiskstrategi finner du på:

www.regjeringen.no/fkd/ferskfiskstrategi

